

DELAJSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 37

Sreda, 6. maja 1936

Leto XI

ocializem na pohodu:

Socialisti — najmočnejša stranka v Franciji

Socialna demokracija osvaja državo za državo — Socialdemo-
krati so postali tudi v Franciji največja stranka

Izid francoskih volitev je prekosil
vsa pričakovanja. Levica je odnesla
ogromno zmago nad reakcijo in si
zagotovila dvetretjinsko večino v
parlamentu.

Izredno razveseljivo je dejstvo,
da je pri teh volitvah izšla

najjačja socialistična stranka,

ki je dobila 146 mandatov, t. j. 48
več kot pri prejšnjih volitvah. Sociali-
zem je doživel v nedeljo v Franciji
pravi trijumf.

Od skupnega števila 614 manda-
tov so dobili:

»Ljudska fronta«

Socialisti	146
komunisti	73
socialistična unija	
(Paul Boncour)	26
neodvisni socialisti	9
komunistični desidenti	10
radikalni socialisti	
(Daladier)	115

Centrum

neodvisni radikali (Eynac)	31
republikanska levica	
(Flandin)	83

Nacionalna fronta

narodni demokrati (Pezet)	23
republikanska demokratska	
unija (Marin)	88
konservativci	11

Rezultat volitev v Franciji pomeni
težak udarec ne samo za francosko
reakcijo in francoski fašizem, ampak
tudi za vso ostalo evropsko reakcijo.

Tako silen poraz je doslej doži-
vela reakcija v malokateri državi kot
v Franciji.

Francosko delovno ljudstvo se
je s svojim glasovanjem odlo-
no izjavilo za svobodo in demo-
kracijo, proti fašizmu in vojni.

Evropski fašizem, ki je z vsemi
svojimi simpatijami na strani franco-
ske reakcije, je nad volilnim izidom
v Franciji naravnost zaprepasčen. —
Menda si je tudi že sam na jasnem,
da zmaga demokracije v Franciji ne
pomeni omahljivosti in popuščanja,
ampak ravno nasprotno.

pričetek velike ofenzive demo-
kracije v Evropi, pričetek brez-
obzirnega boja proti zatiralcem
ljudskih svoboščin.

Kaj si je moglo želeli evropsko
delavstvo lepšega za svoj majski
praznik kot zmago socialistične misli
v Franciji, zmago demokracije v dr-
žavi, ki je nekoč dala pobudo Evropi
v boju za človečanske pravice.

Francoske volitve so signal za de-
lavski razred v Evropi, da se boj s
fašistično reakcijo bliža zmagovitemu
zaključku. Nič ne de, ako reakcija
na brzo roko gradi svoje obrambne
erte, to more uspeh delavskega raz-
reda samo ovirati, nikakor pa ne pre-
prečiti, da bi zmagalo tudi v deželah,
kjer vlada danes najhujši teror.

Francosko delovno ljudstvo je
rešilo čast Evrope, obenem pa vlilo
socialističnemu gibanju novega elana,
novih sil za izvojevanje velike in
končne zmage!

Kolikor je bilo v zadnjih dveh le-
tih parlamentarnih volitev v Evropi,
povsod so silno napredovali socialisti.
Socialdemokrati so postali najmoč-
nejše stranke na Danskem, Švedskem,
Norveškem, v Švici, v Španiji, v Bel-
giji, dosegli so največ glasov v Angliji,
čeprav nimajo toliko mandatov in
zdaj so postali tudi prva stranka v
Franciji. S pohodom socializma se
obetajo lepši časi vsemu delovnemu
ljudstvu.

Proslava prvega majnika

V Sloveniji se je praznovanje pr-
vega majnika dostojno izvršilo z iz-
leti na deželo. Mnoge stroke, indu-
strije in tovarne so popolnoma poč-
vale po vseh naših mestnih in indu-
strijskih krajih.

Se lepše in slovesneje se je praz-
noval prvi majnik po demokratičnih
deželah. Angleška delavska stranka
v Londonu je proslavo izvedla na ma-
nifestačen način. Take manifestacije
v Londonu že ni bilo od splošne stav-
ke 1926. Zbujeno angleško delavstvo
je v izprevidu burno vzklikalo »Proč
s fašizmom! Proč z vojno! Delavci
zedinite se proti vojni in fašističnim
diktaturam!«

Proslava prvega majnika je na
Čehoslovaškem državni praznik, isto-
tako v Španiji in še v nekaterih dr-
žavah, tako letos v Bolgariji. Prvi
majnik praznujejo celo nekatere faš-
istične diktature, toda njih praznik
nima vzvišene namena borbe za
socialne in politične pravice delov-
nega ljudstva. To praznovanje ima le
namen, oslabiti boj za svobodo in za
socialne pravice, kar pa končno spri-
čo zatiranja človeških pravic ne mo-
re imeti uspeha. V razmerah, ki jih
imamo, duh človeštva le napreduje
in se revolucionira. To je edini izhod,
ki ga ne ustavi nobena demagogija ali
reakcija.

Prvi majnik je praznik človeških
pravic. In kdo more dvomiti ali celo
preprečiti, da bi pravica ne zmagala?

Volitve v egiptovski parlament

V nedeljo dne 3. t. m. so imeli tudi
v Egiptu parlamentarne volitve. —
Zmagala je fevdalistična stranka.
Stranka je nacionalistična ter zahte-
va popolno neodvisnost Egipta.

Veliko socialistično zborovanje v Sarajevu

S. Topalović govori tisočem delavcev

Dne 25. m. m. je sarajevsko de-
lavstvo sijajno manifestiralo svojo
voljo. Na velikem shodu je govoril S.
Topalović pred tremi zvočniki, da so
njegov govor poslušali tudi udeleženci
izven dvorane. Shodu je predsedo-
val S. Sreten Jakšić. Zbor je pozdra-
vilo s socialistično bojno pesmijo
pevsko društvo »Proleter«.

Burno pozdravljen je sodrug To-
palović govoril poldruge uro. V svo-
jem govoru je povdaril zahteve so-
cialistov z ozirom na sedanji položaj.

Predvsem je zahteva socialistov
ustanovitev svoje stranke, ki se bo
eventuelno dogovorila z drugimi
strankami glede postopka v konkret-
nih vprašanjih.

Socialisti kažejo pot iz sedanje
gospodarske krize. Zahtevajo zato

uvvedbo načrtnega gospodarstva na
povsem demokratični podlagi.

V ta namen je potrebna politična
svoboda. Zakaj, kjer je svoboda tu-
di kruha ne manjka.

Velika nevarnost je na vojno huj-
skajoči fašizem. Za ohranitev miru
pa je iskren sporazum med narodi
predpogoj. Zato vodi delavstvo naj-
odločnejšo borbo proti fašizmu.

Po izvajanjih sodruga Topalovića,
ki jih je zborovanje navdušeno odo-
bravalo, je sodrug Jakšić omenil, da
so vse priprave za ustanovitev stran-
ke že izvršene in je očitno sedaj
ugoden trenutek za nje prijavo.

Socialistična manifestacija v Sa-
rajevu je napravila močeren vtis ter
dokazala, da se bosansko delovno
ljudstvo izreka za socializem.

Obetajo en dan dela na mesec več

Pred odločitvijo v revirjih

V revirjih TPD. vlada med rudar-
ji silna nervoznost glede končnove-
ljavne rešitve vprašanja naročil pre-
moža s strani državnih železnic. Ze
nad poldrugi mesec se v Beogradu
razpravlja o tem vprašanju in še da-
nes ni zaključeno. Delegacija, ki je
bila pred dnevi v Beogradu poročala,
da pride ta teden do odločitve. Po iz-
javi delegacije je bil sklep zadnje se-
je ministrskega sveta, da mora mini-
ster prometa v teku enega tedna se-
staviti nov predlog glede razdelitve
naročil za tekoče proračunsko leto.
Po tem predlogu morajo v bodoče
dobiti naši rudniki 33—35.000 ton od
135.000 ton celokupne mesečne po-
rabe v državi ali 24.40—25%. Če se
to uresniči, potem bo dobila TPD.

500 ton mesečno več naročil, kakor
pa jih je imela leta 1934-35.

S tem bi se zaposlitev rudarjev
povečala za en ših mesečno in po iz-
javi TPD. bi potem vsake redukcije
rudarjev odpadle. To bi bila nekak-
šna majhna poprava krivice, ki se
godi našim rudarjem vsled nepravilne
dodelitve državnih naročil, vendar
polne enakopravnosti še daleč ni.
Zakaj 25 odst. še daleč ni 42 odst., ko-
likor so znašala državna naročila pri
naših rudnikih v letu 1929. Na vsak
način ostane pri tem še odprto vpra-
šanje prehrane rudarjev, zakaj tudi s
zaslužkom 12 do 15 šihov mesečno
se ne da živeti. Tu bo treba nujne
odpomoči.

Ko so oživele gore . . .

»Če bo g. Jevtić vztrajal na
svoji poti — doslednost, ki smo jo
na njem občudovali dozdaj v vsem
njegovem delu nam vzbuja upanje,
da bo — potem ko njegova vlada,
ker je zaupala v tvorne sile kršćan-
stva, smela beležiti dragocene uspe-
he za notranjo in zunanjo utrditev
države.«

(Uvodnik »Slovenca« 5. I. 1935.

Tako toplo je pozdravljal »Slove-
nec« g. Bogoljuba Jevtića, ki se ga
spominjamo ob enoletnem jubileju
sramotnih njegovih volitev 5. maja
1935.

»Slovenec« je slavil g. Jevtića kot
novo zvezdo, kot moža, naravnost od
Boga poslanega, da povede naš narod
na nova, lepa pota. Pri »Slovencu«
pač računajo s kratkim spominom
svojih bravcev, če ob tem sramotnem
jubileju pišejo o Jevtiću ravno obrat-
no kakor pred letom dni in če zdaj
napadajo »omahljive konjunkturiste
in slabičce«, ki so tavalji za Jevtićem,
dokler je bil na vladi in ki so ga za-
pustili, ko ni imel več državnega kr-
mila v svojih rokah.

Prav zato, da se pokaže prava
resnica in iz nje pravi nauk za bodo-
če, se moramo tudi mi spomniti lan-
skih petomajskih volitev, čeprav smo
vajeni, da proslavljamo le jubileje
slavnih ljudi in dogodkov.

Ko je Jevtić postal predsednik
vlade, je videl, da je nosilka prejšnjih
vlad — JNS — tako trhla zadeva, da
je ljudem samo v napoto. To je seve-
da tem laže sprevidel, ker je bil sam
v centralnem vodstvu JNS. Toda
mož po drugi strani ni računal z na-
rodom, pa je prevladala v njem zmot-
na misel, da trhllost JNS, zbežanost
in oportunitizem takih ljudi, kakor so
n. pr. SLS-arski voditelji, lahko iz-
koristi za to, da sam sebe proglasi in
napravi za jugoslovanskega »Füh-
rerja«, »kanclerja« in odrešenika. Za-
čel je nabirati kandidate po svoji
volji, ponujali so se mu JNS-arji, kle-
rikalci, bojovníki, osebni domisljajci
in koristolovci, tako da je moral Jev-
tić pooblastiti nekega upokojenega
generala, da je odpravljaj, razvrščal,
brisal in priznaval tisoče in tisoče
»zastopnikov naroda«. Pri tem so se
seveda morali do dobra skregati med
seboj JNS-arji, med katerimi najhujše
razsaja politična kuga, ki se imenuje
korit's, ministrit's in dietis. Maruši-
čevci in Kramerejevci so se zgrizli
med seboj, kakor se zgrizejo samo še
požrešni prešiči ob koritu.

Edini, ki so šli takoj v volivni boj
kot protirežimske skupine, so bili so-
cialisti in demokratične stanke tako-
zvane združene opozicije. Socialistom
je Jevtić onemogočil listo, da so mo-
rali napovedati bojkot volitvam. Ta
aktivni bojkot je bil precej drugač-
nega značaja kakor klerikalna pasiv-
na abstinencia, ker klerikalci in bo-
jevnikci so šli bodisi v abstinenco ali
pa na druge liste šele potem, ko niso
mogli skleniti z Jevtićem pogodbe,
ki bi jim dala toliko mandatov, kol-
ikor so sami mislili, da jim jih je tre-
ba. Klerikalno vodstvo se je moralo
odločiti za abstinenco tudi zato, ker
so ga sami njihovi sicer vdani prista-
ši začeli napadati radi prevlekega
oportunitizma.

Naše delovno ljudstvo je izvedlo
bojkot na celi črti. Delavci so se iz-
selili na gore in hribe, kakor da je
Turek prišel v deželo. Tam na hribih
so uživali krasen majski dan in se
veselili solnca, ki je bilo ta dan ne-
verjetno naklonjeno izredno števil-
nim množicam nenavadnih turistov

in ki je pripomoglo k temu, da je Jevtić-Marušićeva zvezda tako hitro obledela pod ultravioletnimi pomladanskimi žarki.

Prišla je kresna noč, z njo nova kresna vlada in veselo oznanilo, da je konec diktature, ki se bo morala umakniti politični svobodi in demokraciji.

Toda ob 5. majski obletnici imamo še vedno petomajsko skupščino. Pri slovenskem delu...

Propadla je JNS, propadli so Jevtičevci in pofovci, toda njihova dedščina bo ostala vse dotlej, dokler bo ostalo njihovo delo, njihov sad greha.

Žalostni jubilej Jevtičevega dela naj bi bil glasen opomin vsem,

Če je naš narod kaj pokazal in dokazal, je to, da odklanja diktaturo in fašizem in da hoče biti v svoji državi svoboden in enakopraven.

Abesinska tragedija se završuje

Italijanska poročila o abesinski vojni so bila ves čas usmerjena za pridobivanje javnega mnenja zase. Ponos je naraščal. Sedaj pred padcem Addis-Abebe pa Mussolini ultimativno zahteva ukinitve sankcij ter nadalje odklanja posredovanje Društva narodov.

S porazom abesinskega odpora pa abesinsko vprašanje še ni rešeno. O rešitvi abesinskega spora z Italijo bodo govorili še diplomati, ki bodo hoteli ščititi svoje interese. Italija po našem mnenju v Afriki miru ne bo diktirala, marveč se bo morala sporazumeti predvsem z Anglijo in Francijo, pri čemer je pa še dvomljivo, kakšno stališče bo zavzela sedaj po volitvah nova Francija.

Listi poročajo, da je neguš Haile Selasie z rodbino zapustil Abesinijo ter odšel v Djibuti, odkoder pojde z angleško ladjo v Evropo. Ni pa še gotovo, če neguša tuje države ne bodo smatrale za ujetnika, s čemer se mu onemogoči vsakršna osebna in-

tervenca pri prizadetih velesilah ali Društvu narodov. Neguš je pooblastil svojo vladno, da se eventualno pogaja z Italijani.

Glavni vzrok tako naglega abesinskega poraza je razdor med abesinskimi magnati, čeprav je bila posledna obramba zaradi tehnične nepopolnosti abesinske vojske nemogoča.

Razburljivo je, da so ob teh razmerah nastali neredi v Abesiniji. V glavnem mestu je nastala prava revolucija. Izstradani begunci ropajo in požigajo mesto, češ, Italijani ne smejo dobiti nobene hiše cele in nikakršnega blaga. Nekaj tisoč Evropejcev se je zateklo v okoliš tujih poslancev, kjer pričakujejo na prihod Italijanov.

Odpor Abesincev na severni fronti je strt, dasi zaradi deževja Italijani le počasi napredujejo. Na somaljski fronti se še bore Nasibujeve čete. — Nujno pa se bodo morale umakniti v notranjost, če se hočejo rešiti, da ne pridejo med dva ognja.

„Slovenec“ pred enim letom

(Vrsta slavospevov vladi g. Bogoljuba Jevtića ali politična modrost in načelnost Kopitarjeve ulice.)

„Slovenec“, dne 11. jan. 1935.

Nov duh

Pod tako naslovljenim uvodnikom piše:

»Rekli smo že, da so bile v izjavi Jevtičeve vlade od katoliškega prebivalstva Jugoslavije s prav posebnim zadovoljstvom sprejete besede, s katerimi je predsednik vlade izrazil iskreno željo in voljo po najbolji prijateljskem sodelovanju med cerkvijo in državo...«

To mesto v vladnem programu pomenja brez dvoma predor nove miselnosti skozi debelo plast starega liberalizma, ki je označeval duha in metode prejšnjih režimov.

Jevtić uvaja red in zakonitost

»Slovenec«, dne 27. jan. 1935.

Red in zakonitost, ki ju hoče uveljaviti g. Jevtić, sta sedaj omogočili, da je pri volitvah v senat lahko nastopila tudi nevtralna lista g. Žebota.

Jevtić z vso svojo avtoriteto z »Slovenčarji«!

Slovenec, dne 31. jan. 1935.

Odkar imamo za seboj vso avtoriteto predsednika vlade, se ne bojimo več reči, da bo pri nedeljskih volitvah vladala stroga zakonitost... Torej le pogumno pred javnost, da bo tem lažja sodba, ki se bliža.

O tem, kako je »Slovenec« pripravljal svoje brave, da bodo »vsi poštene zastopniki slovenskega ljudstva« na Jevtičevi listi za 5. majske volitve, in o drugih političnih modrostih — nadljevanje prihodnjič.

V ogledalu

»Slovenec« in prvi maj. Zelo zanimivo je čitati poročila, ki jih objavlja »Slovenec« o proslavah prvega maja. Iz delavskega praznika skuša napraviti skupen praznik vsega naroda, da bi vsem proslavam vzel njihov pravi pomen. Pri poročilih v Jugoslaviji pa tako z veseljem poroča od vsepovednosti, koliko je bilo onih, ki so morali delati, in koliko onih, ki so na svoj račun (reči hoče, v svojo denarno škodo) ostali doma in praznovali svoj — edini praznik Dela. Samo to še manjka, da ne agitira proti Prvemaju, češ, marksisti vam hočejo vzeti en dan zaslužka.

Kapitalistična korupcija v klerikalni avtoritativni državi

»Feniksova« korupcija samo napol odkrita — Milijonske podpore klerofašizmu — Laži klerikalnega časopisja — Na čelu korupcionistov kršč. socialc. Strafella iz Ptuja

Ali se še spominjate, kakšne senzacije je pred leti prinašal »Slovenec« o aferi Stavisky? Kako je podpiral tiste kroge, ki so hoteli izrabiti korupcijsko afero za napad na demokracijo in uveljavljenje »avtoritativne« države, to je fašizma! Pokazalo se je prav nasprotno: da le demokracija daje možnost, da se korupcija res razgali in kaznuje.

O »Feniksu« je klerikalno časopisje bolj redkobesedno. Kolikor pa piše o njem, bi rado z nesramnimi lažmi zakrilo resnične korupcioniste. Mi razumemo, zakaj jim je tako neprijetna ta sramotna korupcija, ki je preveč zasmrdela, da bi jo mogli avstrijski klerofašisti zatajiti. Saj ta škandal z eno največjih zavarovalnic bengalske osvetljuje podpornike in vso nemoralno tistih krogov, ki pravijo, da vladajo Avstrijo po načelih »Quadragesimo anno«.

Praški »Sozialdemokrat« piše: »Avstrijska vlada se je končno čutila prisiljena, da poda uradno poročilo o škandalu »Feniks«. Kljub vsem olepšavam in zavijanjem v uradnem poročilu ostane pribito dejstvo, da stoji zdaj pred vsem svetom kot grdi korupcionisti baš največji podporniki današnjega sistema v Avstriji, moške, ki imajo največ krivde na pripravljanju »heimwehrovske« diktature in na udušenju avstrijskega delavskega gibanja.«

Klerikalna vlada si je skušala iz silne zadrege pomagati s tem, da je hotela prikazati, kakor da so tudi socialdemokrati dobili neke podpore od »Feniksa«. Pri nas je seveda hitro pobral to laž »Slovenec«, ki jo je po njem pogrel »najbolje informirani dnevnik« »Jutro«. V resnici je dobila korupcijsko podporo neka »tehnična unija«, ki jo je vodil Zelenka, ki je bil nekoč res socialdemokrat, (prišel pa je k socialnim demokratom po prevratu iz vrst krščanskih socialcev), a je bil že pred šestimi leti izključen iz socialdemokratske stranke.

Georg Strafella.

Kako so prizadeti v tej korupciji samo najhujši sovražniki socialne demokracije, se vidi iz tega, ker je na čelu liste korupcionistov Strafella, ki so ga krščanski socialci pred leti imenovali za generalnega železniškega direktorja, a so socialdemokratski poslanci šli proti njegovemu imenovanju v najhujšo obstrukcijo, ki se je končala s tem, da so klerofašisti razpustili parlament in izvedli državni puč. Pod njihovim režimom je seveda njihov glavni junak Strafella napredoval še na višja mesta. Postal je vodja tujskega prometa in predsednik gospodarskega sveta. Glavne-

mu korupcionistu so torej klerikalci izročili vse državno gospodarstvo.

Stavisky in klerikalni junak Strafella. Kakor je zadnji korupcijski škandal francoske buržuazije dobil ime »Afera Stavisky«, bi lahko »Feniks« škandal nosil ime krščansko-socialnega junaka Strafella.

Ta junak avstrijskega klerikalizma, g. Georg Strafella, je znamenit ne samo po tem, da je on dal povod za klerofašistični puč v Avstriji, temveč tudi po tem, da je doma iz Ptuja, in Ptujčani se ga že iz mladih let spominjajo kot izrazitega hohštaplja. Kakor je med voditelji avstrijskega klerikalizma polno slovenskih poturic iz Koroške in Štajerske, tako so dobili tudi svojega gospodarstvenika in Staviskega iz našega lepega Ptuja.

Kolikor se je doslej iz knjig »Feniksa« dognalo, so izdali v našem denarju 28 milijonov 154.000 splošnih korupcijskih izdatkov.

Za razne meščanske in klerikalne časopise so dali okrog 11 milijonov Din.

5 milijonov Din so dali za židovski nacionalni fond.

3.500.000 so dali za židovsko nacionalno propagando.

Za podkupovanje nacionalsocialistov (hitlerjevcev) je bilo danih Din 4.940.000.

Heimwehrovski vodja in obenem odpadnik Pfrimer je dobil 100.000 Din.

Okrog 50 milijonov Din so dali za neke čudne namene na Češkem.

Heimwehrovski advokat Grimm-eisen je dobil 760.000 Din, njihov baron Rokitsanski pa 800.000 Din.

Bivši klerikalni vojni minister Vaugoin, državni svetnik Coreth in generalni direktor Reininghaus so dobivali: prvi mesečno 10.000 Din »nagrade«, druga dva pa še tantijeme po 22.000 Din.

Strafella je tej čedni družbi prodal delnice avstrijskih lokalnih železnic za 5 milijonov 550.000 Din.

Razne klerofašistične organizacije »Ostmärkische Sturmscharen«, »Heimatschutz« itd. so dobivale zneske po 10.000 in po 950.000 Din! In tako se vlečejo v neskončnost čedne številke te kapitalistične korupcije, ki je dosegla višek v klerikalni Avstriji pod »avtoritativnim« režimom klerofašizma. Koliko je tu oškodovanih malih, varčnih ljudi, ki so nosili svoje prihranke v mogočni »Feniks«! Ubogi zavarovanci in zatirani narod v Avstriji vidi sedaj resnično podobo klerofašizma in po sodni preiskavi bo ta podoba še grša.

Zvišali so mezde sarajevski stavbeniki stavbinskemu delavstvu, ker je stopilo v stavko.

B. Traven, Bombaž

II. Knjiga

Prevaja Talpa 76

S tem, da so odšli vsi k mizi, kjer se igra s kockami, pa se je izpraznila miza, kjer so igrali »moja teta — tvoja teta«. Ta čas so uporabili nameščenci igralnice, da so odračunali dobiček in zamenjali karte. Ko so bili gotovi in je začel nastavljenec pri kockah od preobleglega potenja že sopsti, sta sedla k mizi »pri teti« dva nameščenca in začela igrati. Igra s kockami je pojemala, ker je stavilo tam zmeraj manj ljudi, medtem ko je postajala gneča »pri teti« zmeraj hujša.

V nekem kotu so začeli pravkar izklicevati banko. Najnižja ponudba je bila pet pez, nekdo je ponudil zanj deset pez, končno jo je dobil nekdo za šestdeset pez. Ozrl sem se za tistim, ki jo je »nesel«.

»Preklete, Leary, človeče, kako pa ste prišli sem?« sem zaklical tjakaj. Bil je res Leary, s katerim sem delal nekoč v Campechu na petrolejskem polju. »Držal bom figo za vas, Leary, do tri sto proti dvajset. Se strinjate?« sem mu zaklical.

»Dobro, Gale,« mi je zaklical nazaj. Amerikanci, ki so bili navzoči in so to slišali, so se smejali in pristopili vsi k mizi, h kateri je Leary sedel, da bi prevzel banko, ki jo je dobil na dražbi.

Igra se je začela. Leary je začel potiti krvav pot. Sto, dve sto, tri sto. Vendar je iz žepa še zmeraj jemal novo zlato in ga odraščeval.

»Preklete, Gale, ali držite še figo ali kaj?« »Le nika se ne bojte, Leary, kar vsekajte z vsem, kar imate!«

»Dobro, pa bom,« je Leary zaklical. »Toda odrezal vam bom figo, če ne bo nič.«

»Dobro, kar naprej!« V žepu sem imel samo — dve pezi.

In Leary je igral. Štiri sto, pet sto, šest sto, sedem sto. Obraz mu je zardel kakor tomati in zdelo se je, kakor bi se mu hotel vsak hip razpočiti. Izvlekel je iz žepa robc in si obrisal pot. Razburjen pa ni bil prav ni. Le marljivo delo ga je tako močno prevzelo.

Sedem sto petdeset. Karte so padle. Dobila je banka.

Karte so vnovič padle. Dobila je banka.

Stisnil sem figo. Dobila je banka. Leary je vstal: »Oddam banko. Z dražbo.«

»Koliko pa ste dobili, Leary?« sem ga vprašal, ko je prišel k meni, da bimi segel v roko. Kajti preje sva se pozdravila samo preko mize in preko gneče.

»Dobil? Koliko? Tako natančno tega ne vem. Toda tule, kar vzemite. Je vaše.« Dal mi je dve sto pez.

Zaslužil sem jih pošteno. Toda ni mi povedal, koliko je priigral. Obljubil mi je dvajset pez, če

dobi; če mi jih je dal dve sto, je moral imeti v žepu lep kupček denarja.

Človek vzame denar in ne povprašuje, od kod izvira. Kajti stradati se ne da. Stradanje je samoumor. In samoumor je greh. Greh pa se ne sme delati, tega se uči človek že v mladosti.

Z lahkoto pridobljen denar se tudi hitro zapravi. Toda teh dve sto pez nisem lahko zaslužil, zato sem z njimi tudi varčeval. Petnajst pez sem posodil Osuni, ki si je najel zanje majhno stojnico, kjer je začel prodajati cigarete. Za mizico, ki je bila prekrita s kosom progastega platna, da je branil sončnim žarkom dostop, je plačeval na mesec devet pez najemnine.

Vsak dan je prišel mimo mestni davkar, ki je pobiral davek od stojnic, in sicer po petnajst centavov na dan. Zato pa je dobil Osuna listek, ki ga je pokazal, če je prišel uradnik popoldne zopet mimo, da bi pobral pristojbino pri tistih, ki je dopoldne niso plačali. To plačevanje dnevnega tributa je bil edini stik z oblastmi pri tistih, ki so prodajali na cesti.

Če je bila kak dan kupčija prav slaba, je rekel Osuna uradniku: »Danes sem zaslužil komaj za kosilo,« nakar mu je uradnik za ta dan davek odpustil. Če trgovec reče, da ni nič zaslužil, mu oblast verjame; zato pa drugič tudi on verjame oblasti, če ta kaj reče. Zaupanje za zaupanje.

(Dalje prihodnjič.)

2300 tekstilnih delavcev stavka

Velika stavka tekstilcev v Varaždinu.

1. maj v Varaždinu je potekel v znamenju velike stavke tekstilnega delavstva v tovarni »Tivar«.

Stavka ni izbruhnila nenadoma. Že dalje časa je bilo pričakovati, da bo prišlo do splošnega protesta radi prenizkih mezd. Pospešil pa je stavko dogodek v nekem oddelku podjetja, v katerem sta bila odpuščena dva delavca. 500 tekstilcev tega oddelka je stopilo iz protesta v solidarnostno stavko, obenem pa zahtevalo, da podjetje odstrani iz oddelka tekstilnega mojstra, kateri je zakrivil odpust obeh delavcev.

Po enodnevnih pogajanjih se je delavstvo vrnilo na delo. Ker pa ni prišlo do sporazuma in zadovoljive rešitve sporne zadeve, je takoj nato začelo med tekstilci v vsej tovarni novo gibanje za ureditev mezdnih zahtev in sklenitev kolektivne pogodbe. Tako je 29. aprila stopilo vseh

2300 tekstilcev v tovarni v stavko, s katero so se solidarizirali tudi vsi uradniki.

Delavstvo zahteva uvedbo minimalne mezde od Din 3.50 na uro, do čim znaša sedanja mezda Din 1.50 do Din 2.75.

Podjetje nudi 5 do 20 odstotkov poviška.

Preteklo nedeljo se je vršilo veliko zborovanje stavkajočih.

Pogajanja s podjetjem so v teku in se jih udeležujejo poleg zastopnikov svobodne strokovne organizacije in zaupnikov tudi zastopniki delavske zbornice in inspekcije dela.

Delavstvo je prepričano, da bo s svojimi zahtevami, ki nikakor niso pretirane, uspelo in si s solidarnim nastopom končno izboljšalo svoj materialni položaj. Menda ni treba še posebej omenjati, da s stavkajočimi simpatizira vse delavstvo.

Doma in po svetu

Agrarna reforma traja že 17 let, pa še ni izvedena. Tako tarna ljubljanski »Kmetijski list«. Potem pa pripoveduje, kako hitro je bila izvedena v Španiji. V Španiji so kmetje kar sami izvedli agrarno reformo, ko je Azana prevzel vlado. Na Španskem je imela peščica visokega plemstva v svojih rokah 230.000 ha zemlje. Tri rodline so imele 170.000 ha. Preko 60 odstotkov zemlje je bilo v rokah kakih stotisoč plemiških rodbin. Tako je bil narod stoletja izkoriščan tlačan, revež in delavec. O, kako sočutne so te besede, dočim se v 17. letih ni storilo nobenega odločnega koraka za agrarno reformo. Kmeti v Španiji so se zavedali, da je treba reformo izvesti sami.

Svoje kongrese bodo imeli že maja meseca v Beogradu JNS (Jugoslovanska narodna stranka, Banjanin in dr. Kramer) ter JRZ (Jugoslovanska radikalna zajednica, sedanja režimska stranka) pozneje. Delavstvo ima tudi pravico do stranke. Kdaj bo pa naš strankini kongres, še ne vemo.

Kaj bo s »Feniksom«? Strašni polom »Feniksa« na Dunaju ima tudi v Jugoslaviji okoli 30.000 zavarovancev. Ker je korupcija in slabo gospodarstvo zapravila okoli tri milijarde dinarjev imetja zavarovalnice, so naši zavarovanci v popolni negotovosti glede svojih rent, zlasti, ker avstrijska vlada noče dati obveznih izjav. Jugoslovanske zavarovalnice so stavile ponudbo, da prevzamejo jugoslovanske zavarovance (najbrže proti kakemu jamstvu?). Enako ponudbo je stavila italijanska zavarovalnica Assicurazioni Generali, ki pa zahteva prej kritje rezerv za rente. V Jugoslaviji je bilo tretjina vseh življenjskih zavarovanj pri »Feniksu«.

Bivši bolgarski minister Kolerov in umirovljeni polkovnik Kalendarov sta se pritožila na vojaško kasacijsko sodišče proti smrtni obsodbi. Sodišče je obsodbo potrdilo ter obenem predlagalo omiljenje kazni na do smrtne ječo.

Kraval v madžarskem parlamentu radi »Feniksa«. V madžarskem parlamentu je prišlo do burnih prizorov, ko so nekateri poslanci interpellirali vlado radi »Feniksa«. Socialistični poslanec Buchinger je zaklical proti ministrom:

»Na Dunaju se je švindlalo, kradlo in defraudiralo. To so vaši fašistični prijatelji!«

Na razburjenje vladnih poslancev je ponovil Buchinger:

»Da, vaši dunajski fašistovski prijateljski so izropali in pokradli prihranjen premoženje malih ljudi!«

Aretacije »Feniksa« v Avstriji in Madžarski. Na madžarsko-avstrijski meji so ponoči aretirali Viljema Bachmanna, ki je od »Feniksa« dobil za nacionalsocialiste 4.300.000 Din. V Budapešti so zaprli generalnega direktorja Knappa in več odličnih meščanov, ker so v zvezi s »Feniksom« tihotapili valute. Tem aretacijam na Madžarskem so sledile nadaljnje aretacije na Dunaju. Ernst Kleebinder,

ki je dobil od »Feniksa« blizu 7 milijonov Din za svojo »Wiener Sonn- und Montagszeitung«, je moral zdaj svoj čedni list ustaviti.

Praški ravnatelj »Feniksa« je aretiran. V Prahi so zaprli in izročili sodišču vodje praške podružnice »Feniksa« Franca Andresa.

Vojni dobički italijanskih tovarn. V zvezi z abesinsko vojno so se silno dvignili dobički italijanskih industrijskih obratov, ki delajo za vojsko. Tako izkazujejo za pretečeno leto naslednje dobičke: Fiat 39 milijonov lir, Pirelli 29 milijonov 200.000 lir, Edison 142.4 milijonov, Ilva 36.4 milijonov, Ital. Cementi 14.1 milijonov, Montecatini 93 milijonov lir.

Stavke v francoskih premožnostih, ki je bila napovedana za prvi majnik ni bilo, ker so se med tem sporazumele organizacije rudarjev in lastnikov premožnostnikov.

Odkod preti Angliji največja nevarnost? Londonski dnevnik »Daily Express« priporoča Angležem, naj pozabijo na Abesinijo. Komedija je končana, naj se spusti zastor. Po drugi strani je tudi še prerano, da bi se resno pečali s Hitlerjem. Čeprav Krupp neprestano izdeluje kanone, vendar Nemčija še ni dovolj pripravljena na vojno. Posvetimo rajši vso pozornost Japonski, ki zavzema že prvo mesto v Pacifiku.

Spet japonski dumping. Po daljšem molku se spet množe vesti o japonskem dumpingu. Na Holandskem prodajajo japonska kolesa po 5 goldinarjev, v Nemčiji žarnice po 2 pfeniga, v Franciji ure po 36 frankov kilogram(!), v Jugoslavijo so pa prišli pulovri po 15 Din.

Volitve v Buenos Airesu (Argentina). Pri delnih volitvah v Buenos Airesu dne 1. marca t. l. je bilo izvoljenih 5 socialističnih poslancev v parlament in 6 občinskih svetovalcev v mestno upravo V obeh primerih so socialisti nastopili kot manjšina. Združena večinska lista meščanske unije je dobila 11 poslancev in 11 občinskih svetovalcev.

Častnik oproščen, ker je ustrelil delavca na ulici. Novembra lani je v Rabu na Ogrskem zapeljal častnik Aleksander Balaton s kolesom na obcestni hodnik in povozil delavca Jožefa Odora. Delavec je dal častniku zaušnico, častnik ga je pa takoj ustrelil z revolverjem. Vojno sodišče in najvišje vojno sodišče sta priznala »silobran« in častnika oprostili.

Kulturni pregled

»Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron« je zabavna operetna revija z malce razvlečeno vsebino garnirano s pristnim, vendar ne prvovrstnim češkim humorjem. Glasba Jare Beneša ima zelo prikupen šlagerški način, prepleten z motivi češkoslovaških narodnih pesmi in je po temperamentnem izvajanju orkestra prišla do polne veljave. Uloga Maruše, energičnega kmetijskega dekleta, se je glavni pevki Pavli Udovičevi izredno prilegala. Molitev k svetemu Antonu, glavno arijo operete, je odpela s tako prisrčno in svojsko poanto, da je razgibala in dvigala vse občinstvo in je morala pesem dvakrat ponavljati. V zadnjem dejanju pa bi Maruša bolje učinkovala, če bi svojo energičnost manj stopnjevala. Vsi ostali pevci in igralci so pripomogli, da je opereta tako dobro uspela.

Glavna točka

»The Economist«, London:

Glavna točka, ki moramo zlasti biti pozorni nanjo, je okoliščina, da bi poraz načela kolektivne varnosti pomenil zmago drugega načela. In to drugo načelo bi, čim bi bila končana njega zmagaja, pomenil smrt civilizacije; zakaj ta je združenje vsega onega, kar je protisocialnega. To zlo, ki mu dopuščamo, da uničuje in razdira Društvo narodov, je stari sovražnik človeštva v domači hiši: anarhično nasilstvo ob kršitvi prava in pravičnosti ter prelomitvi dane besede, v čisto sebične in omejene namene.

Očitek velja Nemčiji in drugim državam, ki prezirajo in kršijo mednarodne pogodbe ter dokazuje, da imajo tudi gorenji tisoči strah pred bodočnostjo.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

IZ NAŠIH KRAJEV

Ljubljana

1. maj so praznovali vsi tipografi, kovinarji in delavci po večjih tovarnah.

Ali jih vidite? Meščansko časopisje, ki prinaša vse mogoče ljubljanske novice, molči kot grob o 400 stavbinskih delavcih, ki so jih podjetniki postavili na cesto. Da, vrana vrani ne izključe očii.

Fotografsko razstavo so odprli 2. maja v Jakopičevem paviljonu. Razstavljenih je 327 fotografij iz 26 dežel.

Brezplačno cepljenje zoper koze bo še v soboto 9. t. m. v Mestnem domu. Cepljeni morajo biti vsi otroci, ki so bili lani rojeni.

Žrtev dela. V Turnovi tovarni papirnatih vreč si je pri delu precej nevarno obrezala levo nogo 26-letna delavka Ana Dajčman. Prepeljali so jo v bolnico.

Knjižnica Delavske zbornice je izposo-

dila v mesecu aprilu 4.800 knjig, 97 več kakor lani v istem času.

V delavski prosvetni večer delavskega glasbenega društva »Zarja« bo v soboto, 9. t. m. ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice. Spored bo izredno lep in umetniško bogat. Enodejanka iz današnjega življenja v 3 slikah »Strojepiska«, ki sta jo priredila Iv. Vuk in J. Kranjc, bo pokazala izkoriščanje deklet v pisarnah. »Zarja« bo igrala novo skladbo dr. Čerina: »Srečna vas domača« in bo dirigiral skladatelj sam. Mešani pevski zbor »Zarje« bo zapel dve delavski pesmi in narodne. Igral bo mandolinski orkester »Zarje« in pomnoženi jazz-orkester »Zarje«. Operna pevka Marta Oberwalderjeva bo poleg drugih solospelov zapela znano Straussovo pesem: »Pomladanski zvoki«. Pridite!

Maribor

Naša delavska akademija se bliža

Predpriprave za akademijo, dne 16. maja v »Unionu« so v polnem teku. Predprodnice vstopnice so v prometu; preskrbite si jih pravočasno, ker so letos sedeži numerirani. Vstopnice se dobe v tajništvu Strokovne komisije, v administraciji »De-

lavske Politike« in pri obratnih zaupnikih ter funkcionarjih.

Zaupniki in funkcionarji, dvignite vstopnice! Obračunajte jih najkasneje do 14. maja v tajništvu.

Novo delo. V Prešernovi ulici je pričel trgovec g. Karl Jančič z nadzidavo kupljene hiše, katero bo dvignil za eno nadstropje.

Razglas. Za mesto Maribor bo vršil mestni fizikat zaščitno cepjenje zoper osebnice od ponedeljka, dne 4. maja do četrтка, dne 7. maja t. l. v svojih uradnih prostorih v Franciškanski ul. 8 in sicer v času od 9. do 11. ure. V navedenem času se vrši cepjenje brezplačno. Cepljeni morajo biti vsi zdravi otroci, ki so bili rojeni v preteklem letu. Starši se opozarjajo, da se opustitev cepjenja kaznuje po zakonu o zatiranju nalezljivih bolezni.

Protituberkulozni dinarski fond je dosegel meseca aprila t. l. Din 226.480.—. Vsem darovalcem iskrena hvala! Izžrebani sta bili to pot številki 3648 in 3589 nabiralnega bloka inkasantov.

Občni zbor pedagoške centrale se je vršil minulo nedeljo dopoldne na mariborskem učiteljskem. Iz poročil funkcionarjev je bilo posneti, da je ta koristna ustanova v minulemu letu marljivo poslovala. V novi odbor so bili izvoljeni po večini dosedanja odborniki.

Avtomobilski karambol. Na Aleksandrovi cesti je minulo nedeljo trčil nek osebni avto v mestni avtobus, ki vozi na celjski progi. Pri karambolu je nastala k sreči le materialna škoda.

Mariborsko gledališče. Četrtek, dne 7. maja ob 20. uri: »Direktor Čampa«, znižane cene, zadnjič.

Celje

Namesto za red in kruh, skrb za hec! V zadnji številki našega lista smo delno opisali borbo cinkarniškega delavstva za novo kolektivno pogodbo, ki jo zahteva vse delavstvo in, kakor smo že omenili, je moralo za njo celo javno glasovati in to v tovarni, pri čem navzočega g. ravnatelja. Izgleda pa, da ima nekdo interes na tem, da ne pride do pogajanj. Vsled tega naj nam cenjeni čitatelji oprostite, če bomo primorani otvoriti stalno rubriko za cinkarniške razmere. Akcija nahajanskih prilizunov za podpise proti novi kolektivni pogodbi je definitivno padla v vodo. To pa vsled tega, ker se je vse delavstvo (izvzemši par bolj plačanih) odločno uprlo podpisovanju. Enega nabiralca teh podpisov je celo začela peči vest tako, da se je zadovoljivo opravičilo. Izza kulis pa smo od nekega gospoda slišali glas, naj se gre ta nabiralec podpisov, s svojo materjo igrati. Ali znanemu socialisten- »fresserju« še ni upadel pogum in za delo so morali prijeti mojstri, da se akcija do kraja izvede. Začelo se je z metodami, kakršnih smo bili vajeni še iz časa JNSarskih volitev, ko so morali razrešeni funkcionarji-delavci, poljubiti bič in voliti tistega, ki jih je preganjal. Z ustrahovanjem in grožnjami ste nas zjeklenili in mi smo pripravljeni na vse. Vpoko se napenja lok (z raznimi grož-

njami) se vidi iz tega, da je delavstvo, popolnoma umolknilo in čaka trenutka, ko bo izrekel svoj odločen »stoj!«. Da bi se hitreje videle zaželjene zemljevidske razpoke v naši organizaciji in tem preje se v naprej zagovarjala preveč dobro plačana mesta, se je celo starišini zaupnikov prepovedalo dohod v razne tovarniške objekte, tudi v svrhu potrebnih informacij. Med tem pa se nasprotno z obupnim naporom privija vijak na stiskalnici za podpise. Ne čudite se gospodje, če gre naše potrpljenje h kraju, kajti ne gre se nam samo za finančno stran kolektivne pogodbe, temveč tudi za moralno, da se enkrat za vselej poneha z nečuvnim pritiskom in razliko med delavstvom. Ključ za likvidacijo tega spora ima sedaj g. ravnatelj, kajti tudi z najnovejšimi odredbami ne bo produkcije, če bo delavstvo, baš radi kapric in igračkanja nekaterih moralo seči po samoohranbi.

Delavsko pevsko društvo »Vzajemnost« je začelo ponovno z rednimi pevskimi vajami, ki se vrše v petkih. Pozivamo vse sodruge pevce, da se udeležijo teh vaj, da se s tem okrepi in poživijo našo pevsko društvo. Sprejemajo se tudi novi pevci. Uči skladatelj g. Pregelj, kar je najboljša garancija za lep uspeh.

Hrastnik

Čedna afeta. Obč. odbor in blagajnik proslule JNS., načelnik gasilcev, predsednik gostilničarjev, član odseka gostilničarjev pri Trgovski obrtni in industrijski zbornici ter predsednik zadrugne elektrarne v Hrastniku, je ponaredil odrezek ček. položnice in s tem oškodoval elektrarno za preko 8000. Ima pa na vesti tudi še druge nerednosti. Zadevo ima v rokah državno pravdnostvo v Celju. Vest je vzbudila veliko senzacijo, ker je bil navedeni eksponent JNSarjev v Hrastniku in na Dolu.

Delavsko predavanje. Podružnica Zveze rudarjev bo priredila v nedeljo, dne 10. majnika ob 9. uri dopolndno predavanje s. dr. Reismana o aktualnih vprašanjih iz socialne zakonodaje. Vabljeni pa so seveda tudi delavci in delavke iz drugih obratov in ob lepem vremenu iz sosednjih krajev. Ob lepem pomladanskem vremenu imajo sosedni sodrugi prav lepo priliko za izlet v bližnji Hrastnik.

Trbovlje

Članski sestanki članov Z. R. J. Obisk članskega sestanka Z. R. J. dne 25. aprila je bil zelo velik. Poročal je predsednik s. Priberšek o kongresu Strokovne komisije, o zaposlenosti, o stvarkih in pogajanjih, ki se po nekaterih krajih vršijo. S. Murn je v stvarni debati obrazložil razne krajevne rudarske zadeve. Sklenilo se je, da se mora vsled silne bede, ki je zaradi praznovanja nastala v revirju, zaprositi občino, bansko upravo in TPD, za izdatneje podoro. Po 2 in pol ure trajajočem razgovoru je bil sestanek zaključen. Člani so izrazili željo, da bi se taka informativna zborovanja vršila še večkrat.

Cementarna dela, cementarna služba, delavstvo pa strada. O mizeriji in slabih za-
služkih v tukajšnji tovarni cementa smo že pisali. Sedaj je sezona za cement in je zato tovarna v polnem obratu. V njej se ustvarja iz kamna zlato v pravem pomenu besede. Delovne prilike v tovarni pa so zelo žalostne. Niti polno zaposlenje ne more zacementirati ran, ki jih je prizadejalo delavcem zimsko praznovanje. Pojavili so se sicer neki odrešitelji, ki s frazami vabijo delavce pod svoje perote. Delavstvo cementarne pa naj ve, da je samo svobodna strokovna organizacija (brez verskega obeležja) zmožna ustvariti za delavce boljše delovne pogoje. Dokler delavstvo v cementarni ne bo imelo take organizacije, tako dolgo bo stekalo pod peto priganjačev in se razmere v cementarni ne bodo izboljšale.

Zagorje ob Savi

Da se poznamo! Na shodu v soboto, dne 25. aprila se je zglasil k besedi človek, ki ga zagorski rudarji ne poznajo. Zato je povedal, da se piše tako in tako, da je član razsodišča i. t. d. Povedal pa ni, kakšne obračune imajo z njim strokovna organizacija, funkcionarji in delavski zaupniki v Trbovljah. Ako bi rudarji v Zagorju to vedeli, bi mu menda pot na komlansko bila precej vroča, ker tudi zagorski rudarji obsojajo ljudi take sorte.

Litija

Resnica o robinzonadi. Ponedeljsko »Jutro« je prineslo na četrti strani poleg opisa svojih filmov in drugih zanimivosti že spet pustolovščine pod naslovom: »Čudni izletniki ob tuji divjačini in ribah.« Res je, da se je navedene nedelje odpravilo na izlet večje število kolesarjev iz našega Zasavja na Dolenjsko stran. Izlet pa ni bil v nobeni zvezi z lovom in ribolovom. Litijski divji lovec je bil samo eden. Družba pa ni streljala. Poročevalec je gotovo zamenjal klobute za strele. Res je, da je nek deček streljal z nekakšno pištolo, toda brez zlega namena. Druga skupina izletnikov je obstojala iz ene same osebe. Ko je ta Robinzon videl, da ga iz bližine gleda okoli postav, je še bolj brez skrbi lovil ribe, misleč si, ko jih bo zadosti, me bodo že obvestili. V tekni tri četrti ure jih je bilo pa že toliko, da so ga lahko prijeli. Skupina, ki jo člankar ceni na 10 oseb, je štela samo pet, od teh tri odrasle in dva mladoletna. Nobeden izmed teh pa ni član kolesarskega kluba v Litiji, kakor bi utegnili kdo misliti po »Jutrovem« opisu. Poročevalec je pozabil poleg kotla, šotora, trobila in drugih sportnih potrebščin omeniti fotoaparata, katerega so imeli ti strastni divji lovci tudi s seboj. Omeniti je treba, da imata divji lovec in ribič izredno veselje do tega sporta. Zato bi bilo zelo priporočljivo, da se ju ne

kaznuje prestrogo, »... Če bogataši lahko plačajo drago zakupnino, naj se zavedajo, da je ta denar delavski. Za izid obravnave, za katero vlada »velikansko zanimanje«, se zanimamo tudi mi.

Kranj

1. maj. Letošnji prvi maj bi moralo po želji večine delavstva delo v vseh tovarnah počivati, kar pa se žal radi premale odločnosti delavstva na eni strani in radi nepoštenih intrig nekkih priganjačev na drugi strani ni posrečilo. Delo je počivalo le v tovarni »Semperit« in Prah. — Toda če upoštevamo, da se je vprašanje prvega maja načelo letos prvič, je vsekakor lep uspeh in obenem razveseljiv pojav, da je tudi med tekstilnim delavstvom toliko razumevanja za praznovanje praznika Dela. Vsi oni pa, ki so prvi maj praznovali, so izkoristili lep dan za izprehode v naravo. Torej, gremo le počasi in sigurno naprej, k solncu, k svobodi!

Sezonsko in stavbinsko delavstvo je zborovalo. V nedeljo, dne 3. maja je v dvorani Semen obdržala Strokovna komisija zborovanje za sezonsko in stavbinsko delavstvo. Udeležilo se je zborovanja precejšnje število delavstva; ali udeležba še nikakor ni odgovarjala velikemu številu delavstva, v kolikor ga je Kranju in bližnji okolici zaposlenega. Glavno poročilo na zborovanju sta podala ss. Bricelj in Stanko iz Ljubljane in sicer prvi o splošnem položaju prizadetega delavstva, drugi pa o borbi za uveljavljanje socialne zakonodaje, katera se pa ne izvaja tam, kjer ni močne delavske organizacije. Navzoči so tudi javno protestirali proti nekaterim podjetnikom, ki poleg nizke plače zahtevajo, da delavci sami prinesejo na delo svojo lopato in kramp in za dela v vodi gumijaste škornje. Po zborovanju je več delavcev pristopilo v organizacijo, kar je treba pozdraviti, ker le potom organizacije se bo odpravilo današnje tlačanstvo.

Predavanje za tekstilne mojstre. Savez privatnih nameščencev bo priredil zadnjič odgodoeno predavanje s. dr. Reismana o pravnem položaju tekstilnih mojstrov prihodnjo nedeljo, dne 17. maja v isti dvorani.

Jesenice

Prvi maj je na Jesenicah praznovalo vse delavstvo. Počivalo je v tovarni vse delo. Samo uradniki so delali. Za budnico, obhod in manifestacijski shod, ki so jih prijavile skupno vse tri organizacije, okrajno načelstvo ni izdalo dovoljenja. Morda bo »Slovenec« o tem več napisal. Delavci so odšli sicer posamič v naravo, kjer pa so se vsi dobili na skupnem pikniku; rdeči na Poljanah, beli na Črnem vrhu, modri na Pustem rovtu. Vsi so imeli s seboj godbe in dan je v naravi, v vremenu, ki bi si ga bilo lepšega težje naročiti, minul v prosti zabavi in v spominih na dni, ki so minuli in v upih na dni, ki še slede. Razen malega spora med delavskimi ženami zaradi neke rdeče rute na Poljanah ni bilo nobenega incidenta. In dve smeri z rdečimi prapori je bilo treba požagati, ker sta bili do polovice brez vej. Na predvečer smo po vršaci okoli Jesenic videli kresove, pozdravljajoče prvi maj, dan nastopajoče pomladi in veselja vsled zmage pomladi nad zimo, svetlobe nad temo, svobode na suženjstvom. Za varnost je bilo nad vse dobro poskrbljeno, zlasti smo občudovali naše krepke fante iz Mojstrane oz. Bohinjske Bele, ki so pa tudi občudovali disciplinirano jeseniško delavstvo, ki ve dobro kako nad vse vzvišen praznik mu je Prvi maj.

Jeseniški trgovci in obrtniki ter Prvi maj. Poleg delavstva KID je praznovalo prvi maj, praznik dela, tudi precej obrtnikov, dalje so bile ves dan zaprte vse zadrugne prodajalne ter tudi nekaj prodajaln zasebnih trgovcev. Cela vrsta obrtnikov in zasebnih trgovcev je pa imela na Prvi maj odprte trgovine oz. obrate in je tako pokazala, koliko spoštuje praznik svojih odjemalcev-delavstva in svojih nameščencev. Delavstvo, ki je glavni odjemalec teh trgovcev in obrtnikov, bi storilo prav, če bi izvajalo svoje konsekvence, kajti v demokraciji družbi mora biti spoštovanje obojestransko, enostransko spoštovanje je slično hlapčevstvu. Zatorej: kdor ne spoštuje nas in naših praznikov, tega ne spoštujemo mi. Zavedajmo se vendar že enkrat sami sebe in svoje moči.

Izmislili smo si ga. Pred nekaj dnevi je vprašal neki šolar na Jesenicah kateheta — tako pripovedujejo pri nas — da-li bo prvega maja šole prost dan. Katehet je odgovoril: »Kaj neki, saj prvi maj ni noben praznik, njega so si samo delavci izmislili.« Ne bo škodovalo, če si to zapomnimo.

Šoštanj

Vsem naročnikom Delavske politike, ki so v zaostanku z naročnino, opozarjamo, da lahko plačajo vsako soboto po delu in vsako nedeljo od 9. do 12. ure dopoldan pri poverjeniku v Zadrugnem domu, da mu s tem olajšajo delo. Sploh je priporočljivo za one, ki naenkrat težko plačajo, da vsak teden dajo par dinarjev, in tako plačajo list, da sami ne vedo kdaj. Tudi vsi oni, ki bi lista redno ne sprejeli, se naj oglasijo pri poverjeniku, da se dožene, kje je krivda. S 1. majem je uprava ustavila list vsem, ki so ga neredno ali sploh ne plačali. Če kdo od teh hoče ostati naročnik, naj se zgłosi pri poverjeniku.

Delavsko pevsko društvo »Cankar« bo imelo svojo sejo v nedeljo, dne 10. maja v tajništvu Zadrugnega doma ob 10. uri dopoldne. Dnevni red je zelo važen in vsled tega naprošamo vse članstvo, da se te seje udeleži.

Invalidska podpora po novi uredbi

Nova uredba je stopila v veljavo dne 1. aprila 1936.

Z novo uredbo se priznava onim vojnim invalidom, ki so postali nesposobni radi boleznimi pravica do invalidnine in do ostalih vrst zaščite in pomoči po invalidskem zakonu, če se je ugotovila njihova nesposobnost do 17. maja 1923 in če je slednja znašala najmanj 80%. Vse to pod pogojem, da se ugotovi pri zopetnem nadpregledu, ki se bo opravil, najmanj 80% nesposobnosti, nadalje da so bili taki invalidi prevedeni po invalidskem zakonu iz l. 1925 ter da so predložili uradne podatke o svoji nesposobnosti pristojnim oblastem najdalje do 17. maja 1923. Isto velja tudi za njihove rodbine. — Z novo uredbo se priznava pravica do državne zaščite in pomoči tudi onim vojnim invalidom, ki so se onesposobili v vojnih operacijah l. 1913 po Balkanski vojni. — Ureja se tudi podaljšanje roka po § 108 invalidskega zakona. Vse osebe, ki so se bile dolžne v smislu § 104 invalidskega zakona od l. 1929

radi priznanja pravice do invalidnine ali radi drugih vrst zaščite in pomoči predvidenih v § 6 invalidskega zakona od l. 1929 prijaviti invalidskemu sodišču do 31. dec. 1929, a so zamudile ta rok, morejo sedaj v roku od 6 mesecev računano od 1. aprila 1936 naknadno predložiti prijavo pristojnemu invalidskemu sodišču pri štabu oblastne divizijske komande radi priznanja teh pravic. Opustitev tega roka ima za posledico zastaranje vsake pravice po invalidskem zakonu. To velja tudi za one vojne invalide, ki so bili radi rane, poškodbe ali pohabe priznani za take po invalidskem zakonu od l. 1925 in so po tem zakonu dobili odkupnino invalidnine, a se niso prijavili pristojnemu sodišču, da jim prizna pravico do protez in drugih ortopedskih pripomočkov, brezplačno zdravljenje in vožnjo. — Ta uredba je bila objavljena v »Službenih Novinah« dne 1. aprila 1936.

Črna pri Prevaljah

1. maj. V obratih je delo počivalo, razen v par najnujnejših primerih. Sodruzi in sodružice so napravili izlet v naravo in sicer v treh skupinah. Prva in druga sta šle na Heleno, kjer so prvo skupino sprejeli sodruzi iz Helene z godbo, na kar so skupno odšli pred prodajalno Konzum, društva za Meziško dolino. Pri tej priliki so pridobili tudi nekaj novih članov za strokovno organizacijo. Tretja skupina pa je odšla s kolesi proti Guštanju. Vsem je bilo prav prijetno z ozirom na lepo vreme. Razpoloženje izletnikov je bilo na višku.

Pričakujemo skorajšnje odobritve pravil »Del. kult. zveze Vzajemnost« o odobritvi bomo delavstvo takoj obvestili.

Guštanj

Žrtev dela. V sredo zjutraj pred 4. uro so v valjarni preurejali valje. Pri tem je prišel s. Slanič Filip z desno roko med valji, ki so mu jo popolnoma zmrcvarili. Prvo pomoč mu je nudil tukajšnji zdravnik dr. Erat, nato so ga takoj odpeljali v bolnico v Slovenjgradec. Vzrok nesreče je menda v tem, ker je navada, da so med preurejanjem valjev valji v obratu, da se preveč ne zamudi. Zato bo v tem pogledu treba zadevo preiskati. Ponesrečenemu sodrugu želimo skorajšnje okrevanje!

Slovenska Bistrica

Velika avtomobilska nesreča se je pripetila v ponedeljek zvečer. Mesarski mojster g. Cehlt, nevede šofiranja, je s svojim pred nekaj dnevi kupljenim avtomobilom vozil po cesti proti Sp. Ložnici. Pod Verholjskim bregom pri Slov. Bistrici je izgubil oblast nad vozilom. Avto se je prekotalil pa zopet postavil na kolesa ter obstal obrnjen s prednjim delom v obratni smeri vožnje. Cehlt in poleg njega sedeči trgovec Bukovnik, oba stanujoča v Sv. Martinu na Poh. sta dobila težke poškodbe na glavi, prsnem košu in trebuhu, da sta bila obležala nezavestna. K sreči je vozil takoj za njima avtobus. Šofer avtobusa je nezavestna vozača pobral in zapeljal v mariborsko bolnico. Le slučaj se je zahvaliti, da se ni pripetila še večja nesreča. Naloga nadzornih oblasti je, da najbudejše pazijo na vozače motorskih vozil brez izpita. Ako bi prijeli Cvehlt pri njegovi prvi poizkusni vožnji po mestu bi bilo vse to kar se je pripetilo, izostalo.

Videm pri Krškem

Sodrug Pondelak Martin mrtev. Dne 29. aprila je preminul v Starivasi pri Vidmu po daljši bolezni s. Pondelak Martin, upokojeni železničar, v starosti 73 let. Pokojnik je bil eden izmed najstarejših bojnikov za delavsko pravico. Udeleževal se je v socialističnem gibanju že pred skoro 40 leti, ko je služboval kot železničar po raznih krajih, kakor v Trstu, Nabrežini, Zidanem mostu itd. in je bil eden najagilnejših in zavednih sodrugov. Bil je pravi socialist, možak na mestu ter splošno priljubljen zlasti med trpečim in zavednim ljudstvom, kar je pokazal zlasti njegov pogreb (červavno mu je tukajšnja duhovščina prvotno odklonila zvonenje in cerkveni pokop) ravno na delavski praznik, dne 1. maja. Pred odhodom od njegovega doma se je v ganljivih besedah poslovil od njega s. Baraga in na pokopališču pri odprtem grobu v imenu vseh železničarjev postajenačelnik gosp. F. Brandner. Tako nas je zapustil eden naših najboljših, katerega bomo ohranili v trajnem spominu. Njegovim dvem sinovom, hčeri in ženi pa izrekamo naše iskreno sožalje!

Esperanto

XVI. kongres proletarskih esperantistov se bo vršil letos od 2. do 7. avgusta v Angliji.

IX. kongres jugoslovanskih esperantistov pa bo letos ob hinkostih v Ljubljani. Kakor izgleda bodo tudi pri nas delavski esperantisti častno zastopani. Vivu Esperanto!

„Jutro“ o ruskem filmu

Zadnje ponedeljsko »Jutro« piše dobesedno na strani 4:

»Ruski film si zadnje čase čim dalje bolj osvaja svet. Tudi v Ameriki, kjer se doslej tuji filmi niso mogli udomačiti, je začel doživljati zavidanja vredne uspehe. To ni nič čudnega. Kajti Rusi, ki že od nekdaj slove kot prvovrstni igralci, so znali dati svojim filmom razen prvovrstne igre tudi tehnično popolnost, ki je ne zmorejo Nemci, ne Američani.«

Pa ne mislite, da je morda zašel v hišo »Jutra« kak zagrižen levičar in tam tiho-tapsko položil v »Jutro« to kukavičje jajce o ruskem filmu. O ne. »Jutro« namreč piše naprej:

»Film Z. J., ki ga igra te dni Elitni kino Matica... ima vse lastnosti prvovrstnega filma itd.«

Torej kšeft, reklama za kino Matica, kjer sedijo gospodje od »Jutra«, oziroma so sedeli še vsaj doslej, dokler ga niso prodali zastopniku berlinske UFA-film družbe in zato se navdušujemo tudi mi za ruske filme, za to »Zlato jezero«, če nam prinaša zlato v podobi dinarja. Delavci, samo oči je treba imeti odprte, z možgani čitati meščanske liste, pa vidite pri vsakem stavku, kakšnega nedosežnega pomena je za nas delavski časopis.

Sportna rubrika

Propagandni lahkoatletski meting Sportnega kluba »Amater« v Trbovljah bo dne 17. maja v proslavo 10-letnice obstoja. Propagandna štafeta skozi Trbovlje se vrši ob 11. uri dopoldne na proгах 100 m × 500 m × 300 m × 200 m × 100 m × 100 m. Propagandni meeting prične ob 11. uri na igrišču Amaterja. Pravico nastopa imajo vsi verificirani in neverificirani atleti klubov začlenjenih v JLASA. Prijave s priloženo prijavnino Din 5.— za točko in osebo, Din 15 za mostvo, je poslati na naslov: Bostič Tone, Trbovlje, najpozneje do 10. maja ob 12. uri. Naknadne prijave, kakor tudi prijave brez prijavnine se ne sprejmejo. Program in vrstni red disciplin je naslednji: 1. tek 100 m senjori, 2. met diska senjori, 3. skok v višino s zaletom senjori, 4. 100 m juniori C. 5. tek 400 m senjori, 6. met diska 1.5 kg juniori C. 7. met kopja senjori, 8. tek 1000 m juniori C. 9. skok v daljavo senjori, 10. skok v daljavo juniori C. 11. tek 1500 m senjori, 12. troskok senjori, 13. let kopja 600 gr., jun. C. 14. tek 3000 m senjori, 15. štafeta 4×100 senjori. — Popoldne bo nogometni turnir klubov iz Trbovelj, Zagorja in Hrastnika. Zaključno tekmo bosta odigrala S. K. Ljubljana in Amater.

Kovinar (Jesenice) : Korotan (Kranj) 3:4 (2:3). V nedeljo, dne 26. t. m. je gostoval na Jesenicah v prijateljski tekmi S. K. Korotan iz Kranja. Nasprotniki delavskega sporta so obetali »Kovinarju« visok poraz. Delavci-sportniki, kateri ves teden v tovarni garažo so pokazali, da so enakovredni nasprotnik tudi ligašem. »Korotan« je vodil že skoro ob pričetku prvega polčasa z 2:0, vendar to »Kovinarju« ni vzel volje, pač pa ga je še podžgalo, da mu po par minutah vrne milo za drago. V drugem polčasu se je menjala igra iz polja v polje. »Korotan« se je posrečilo, da zabije še dva gola, »Kovinar« pa enega. Končni rezultat 4:3 za »Korotan«. Ker je bila igra lepa, živahna in napeta, je šla številna publika zadovoljna iz igrišča. Tekmo je dobro sodil savezni sodnik Štravs Pavel. S pičlo zmago »Korotana« je pokazal »Kovinar«, da bo marsikateremu nasprotniku trd oreh. Želimo, da »Kovinar« turi v bodoče nastopi na sportnem polju s tako voljo, disciplino in požrtvovalnostjo in uspeh bo zagotovljen. Polaga naj pažnjo na treninge, ker trening napravi mojstra.

Hiša z vrtom

na Pobrežju za Din 37.000.— se proda. Vselitev možna takoj. Vprašati Jugoslovanska hranilnica, Maribor, Kralja Petra trg.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.